

Misiunea educativă a familiei (1)

Prima parte a unui studiu privind rolul familiei în educația copiilor.

04.03.2014

Omul, creat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, "singura creatură de pe pământ pe care Dumnezeu a voit-o pentru ea însăși" [1], este în mare măsură dependentă de îngrijirea părintească încă de la naștere și încă pentru mulți ani. Deși se bucură chiar din momentul conceperii sale de demnitatea de

persoană umană, demnitate care trebuie să fie recunoscută și protejată, este clar că omul are nevoie de timp și de sprijin pentru a ajunge la perfecțiunea deplină. Această dezvoltare - care nu este nici automată nici autonomă, ci liberă și în legătură cu celelalte - este obiectul educației.

Însăși etimologia cuvântului subliniază faptul că omul are nevoie de educație ca manieră esențială pentru perfecționarea sa. „A educa” vine din latinescul "ducere," care înseamnă "a ghida". Omul are nevoie să fie ghidat de alții pentru a-și dezvolta facultățile sale. Cuvântul vine de asemenea din "educere", însemnând "a trage". Concret, esența educației este de a "scoate ce este mai bun" de fiecare, pentru a dezvolta toate abilitățile persoanei. Cele două fațete - de a ghida și de a dezvolta – constituie fundamentul sarcinii educative.

Părinții, primii și principalii educatori

Nu este prea dificil de înțeles de ce Magisteriul Bisericii a spus atât de des - "Părinții sunt primii și principalii educatori ai copiilor lor" [2]. Acesta este un drept și o datorie care sunt înrădăcinate în legea naturală. Prin urmare, oricine poate înțelege, uneori doar intuitiv, că este nevoie de continuitate între transmiterea vieții umane și responsabilitatea educării propriilor copii. Ideea că părinții nu mai au obligații față de copiii lor odată ce i-au adus pe lume, sau că funcția lor s-ar putea limita la grijă față de nevoile lor fizice, fără a se preocupa de aspectele intelectuale, morale, etc., trezește în noi o respingere spontană. Rădăcina acestei respingeri este că rațiunea umană naturală consideră familia ca primul loc pentru primirea și dezvoltarea vieții.

Sfânta Scriptură și Magisteriul asumă și extind motivele raționale prin care părinții sunt primii educatori.

"Dumnezeu i-a creat bărbat și femeie iar iubirea lor reciprocă este o imagine a iubirii absolute și statornice cu care Dumnezeu îl iubește pe om [3].

"În planul divin, familia este "o comuniune de persoane, un semn și imagine a comuniunii dintre Tatăl și Fiul în Duhul Sfânt. Procrearea și educarea din cadrul familiei sunt o reflectare a activității creatoare a Tatălui "[4]. Transmiterea vieții este un mister care implică cooperarea părinților cu Creatorul pentru aducerea la existență a unei noi ființe omenești, imagine a lui Dumnezeu, chemată să trăiască ca și copil al Său. Educația este parte a acestui mister. Acesta este motivul fundamental pentru care Biserica a afirmat întotdeauna că "prin însăși natura sa, instituția căsătoriei și

iubirea conjugală sunt rânduite pentru procreare și educare care îi sunt încoronarea" [5].

Deschiderea față de viață face parte din esența căsătoriei, dar nu se limitează numai la procrearea copiilor: comportă și obligația de a-i ajuta să ducă o viață pe deplin umană și în relație cu Dumnezeu.

Misterul Răscumpărării aduce lumină cu privire la rolul educativ al părinților în planul lui Dumnezeu. Isus Cristos, care prin cuvintele și faptele sale, "îl dezvăluie pe deplin omului pe om și îi descoperă măreția chemării proprii..."[6], a vrut să se întrupeze și să crească într-o familie. În plus, el a vrut să ridice căsătoria la rangul de sacrament, aducând-o la plinătatea sa în planul mântuitor al Providenței.

Urmând exemplul Sfintei Familii, părinții sunt colaboratorii providenței iubitoare a lui

Dumnezeu pentru a conduce la maturitate persoana care le-a fost încredințată, pentru a o însoți și încuraja din copilărie până la vârsta adultă, ca să crească în înălțime și în har în fața lui Dumnezeu și a oamenilor [7].

Papa Ioan Paul al II-lea a rezumat această doctrină explicând cele trei caracteriste ale dreptului și obligației părinților de a-și educa copiii[8].

Aceste drepturi și obligații sunt esențiale datorită legăturii lor cu transmiterea vieții umane. Ele sunt originare și primare în raport cu ceilalți agenți implicați în procesul educativ, aceștia din urmă având un rol secundar și derivat - căci relația de dragoste dintre părinte și copil este unică și constituie elementul central al procesului de învățământ.

Ele sunt de neînlocuit și inalienabile, neputând fi nici uzurpate nici delegate în totalitate. Conștientă de

această realitate, Biserica a învățat mereu că rolul părinților în educație "este de o așa de mare importanță, încât, în caz de eșec, cu greu poate fi compensată" [9]. De fapt, nerezunoașterea acestor adevăruri a condus pe mulți părinți să-și neglijeze sau chiar să-și abandoneze rolul lor neînlocuibil, în așa de mare măsură, încât Papa Benedict al XVI lea a numit situația actuală "stare de urgență educațională" [10] fiind de datoria tuturor de a se confrunta cu aceasta.

Spiritul si finalitatea sarcinii educative

"Dumnezeu l-a creat pe om din iubire si la chemat la iubire, vocația fundamentală și înnăscută a fiecărei ființe umane [11]. "Din moment ce iubirea umana este vocația fundamentală și înnăscută a omului, scopul misiunii educaționale a părinților nu pot fi alta decât de a

învăța să iubească. Acest scop este întărit de faptul că familia este singurul loc unde oamenii nu sunt iubiți din cauza a ceea ce au, ceea ce știu sau ceea ce produc, ci pentru faptul că sunt membrii ai familiei: soți, părinți, copii și frați.

Foarte importante sunt cuvintele lui Ioan Paul al II-lea: "Într-o perspectivă înrădăcinată în realitatea însăși, trebuie să spunem că, în cele din urmă, esența familiei și a obligațiilor sale sunt definite de dragoste [...]. Fiecare sarcină particulară a familiei este expresia și realizarea concretă a acestei misiuni fundamentale [12].

Dar cum putem duce la bun sfârșit această misiune? Răspunsul este mereu același: cu iubire. Dragostea nu este doar scopul, ci și sufletul procesului educativ. Papa Ioan Paul al II-lea, după ce descrie cele trei caracteristici esențiale ale dreptului și datoriei pe care o au părinții de a-

și educa copiii, concluzionează: "în plus față de aceste caracteristici, nu putem uita că elementul cel mai radical care îi califică pe părinți ca educatori este dragostea părintească, care se împlinește în munca de educație astfel completând și perfecționând serviciul lor în slujba vieții.

Din izvor la început, dragostea părintească devine sufletul și, prin urmare, norma inspiratoare și îndrumătoare a tuturor activităților educative concrete, îmbogățindu-le cu valori ca bunătate, constanță, facere de bine, serviciu, altruism, spirit de sacrificiu, care sunt roadele cele mai prețioase ale iubirii "[13].

În prezența "stării de urgență educaționale", despre care vorbește Papa Benedict al XVI-lea, primul pas este să ne amintim că dragostea este încă scopul și motorul intern al educației. Confruntându-se cu

imagini distorsionate ale adevăratei fețe a iubirii, părinții, participanți și colaboratori ai iubirii divine, au capacitatea și fericita sarcină de a-i transmite adevărata semnificație, într-o manieră vie.

Educarea copiilor este o proiecție și o prelungire a însăși iubirii conjugale, unde căminul familial care se naște din iubirea soților este mediul potrivit pentru educația umană și creștină a copiilor.

Pentru ei, prima școală este iubirea dintre părinții lor. Încă de la o vârstă fragedă, ei primesc, prin exemplul părinților, o capacitate reală pentru dragostea adevărată.

De aceea, primul sfat pe care Sf. Josemaría îl dădea soților era de a-și proteja și a-și recuceri iubirea în fiecare zi, deoarece aceasta este sursa energiei, care dă într-adevăr coeziune familiei. "Iubii-vă mult, pentru că Domnul este foarte fericit

atunci când vă iubiți. Și când vor trece anii – pentru moment sunteți toți încă foarte tineri – nu vă temeți: afecțiunea voastră nu va deveni mai puțin bună ci mai bună. Va deveni chiar mai entuziastă, va redeveni afecțiunea logodnicilor" [14].

Dacă părinții se iubesc, atmosfera în care cresc copiii va fi de dăruire de sine, de generozitate. Soții sunt aceia care creează climatul de acasă, prin afecțiunea pe care și-o arată: cuvinte, gesturi și o mie de semne de iubire prin sacrificiu de sine. Aproape întotdeauna lucruri mărunte dar mari pentru o inimă iubitoare și, desigur, cu un impact enorm asupra educației copiilor, chiar și a acelor care sunt încă foarte mici.

Deoarece educația este o extensie necesară a paternității și a maternității, participarea comună a ambilor soți se extinde și la educație. Misiunea de a educa este

responsabilitatea părinților ca și cuplu, fiecare soț este solidar cu eforturile celuilalt. Nu trebuie să uităm că alți agenți educaționali – școala, biserica, Clubul de tineret, etc. – nu sunt decât colaboratori ai părinților, sprijinul lor este o extensie a căminului familial și nu un înlocuitor. În definitiv ambii soți sunt necesari în misiunea de a construi un cămin. Dumnezeu dă har pentru a compensa absența inevitabilă a unuia dintre soți, dar nu este loc pentru refuzul voluntar.

Este clar că lumea a suferit schimbări sociale și profesionale enorme cu repercusiuni asupra familiei. Printre alte fenomene, în prezent, în tot mai multe familii atât soțul cât și soția desfășoară o activitate profesională în afara casei de multe ori foarte solicitantă.

Fiecare generație are problemele ei dar și resursele ei și unele nu sunt neapărat mai dificile decât altele: nu

este bine să se cadă în cazuistică. În orice caz, iubirea știe să privilegieze familia, este imaginativă pentru a compensa lipsa de prezență printr-o mai mare intensitate. În schimb nu trebuie să se uite că cei doi soți trebuie să se implice în construirea căminului fără a cădea în ideea eronată că sarcina fundamentală a bărbatului este de a câștiga banii lăsând în sarcina femeii treburile menajere și educația copiilor.

Încredințăm Sfintei Maria și Sfântului Iosif, cei care l-au văzut pe Isus crescând în înțelepciune și har, misiunea părinților, cooperatori ai lui Dumnezeu în această sarcină de-o mare transcendență și frumusețe [15].

[1]. Conciliul Vatican II, Const. past. *Gaudium et spes*, nr. 24.

[2]. *Catehismul Bisericii Catolice* nr. 1653.

[3]. *Ibid.*, nr. 1604.

[4]. *Ibid.*, nr. 2205.

[5]. Conciliul Vatican II, Const. past. *Gaudium et spes*, nr. 48.

[6]. *Ibid.*, nr. 22.

[7]. Lc 2, 52.

[8]. Cf. Ioan Paul al II-lea, Exort. apost. *Familiaris consortio*, 22 noiembrie 1981, nr. 36

[9]. Conc. Vatican II, Decl. *Gravissimum educationis*, 28 octombrie 1965, nr. 3.

[10]. Benedict al XVI lea , Scrisoare către dieceza Romei privind nevoia urgentă de formare a noilor generații, 21 ianuarie 2008.

[11]. *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 1604.

[12]. Ioan Paul al II-lea, Exort. apost. *Familiaris consortio*, 22 noiembrie 1981, nr. 17.

[13]. *Ibid.*, nr. 36.

[14]. Es Cristo que pasa nr. 23.

[15]. Cf. Lc 2, 52.

.....

pdf | document generat automat din
[https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/
editorial-la-mision-educativa-de-la-
familia-1/](https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/editorial-la-mision-educativa-de-la-familia-1/) (04.08.2025)